

La cultura necessita una política pròpia?

Published by [Interacció](#) [1] on 11/11/2024 - 12:08 | Last modification: 25/06/2026 - 13:52

State of Culture és molt més que un informe sobre les polítiques culturals europees. És un intent de diagnosticar una contradicció que travessa bona part del sector cultural: com més s'insisteix en demostrar que la cultura contribueix a l'economia, a la salut, a la cohesió social o a la sostenibilitat, més difícil sembla justificar-la com un camp polític amb valor propi. A partir de l'anàlisi de les estratègies culturals dels 27 estats membres de la Unió Europea, una enquesta a 579 professionals i entrevistes amb xarxes culturals europees, Elena Polivtseva sosté que la cultura viu atrapada en una lògica d'instrumentalització que no ha aconseguit millorar ni el seu reconeixement polític ni les seves condicions materials.

L'informe arriba en un moment marcat per la crisi climàtica, la polarització política, la irrupció de la intel·ligència artificial i la fragilitat de les democràcies europees. Davant d'aquest escenari, la pregunta central no és què pot fer la cultura per a altres polítiques, sinó quin paper té la cultura en la construcció de futurs compartits i quines condicions necessita per exercir-lo.

La cultura necessita més que reconeixement retòric. Necessita estructures estables que permetin sostenir la seva autonomia i la seva funció democràtica

El principal argument de Polivtseva és que les polítiques culturals europees han anat desplaçant progressivament el focus des del valor propi de la cultura cap als seus efectes sobre altres àmbits. L'anàlisi dels documents estratègics dels governs europeus mostra que la cultura és presentada sobretot com un instrument per afavorir la cohesió social, reforçar la identitat nacional, impulsar el creixement econòmic, millorar el benestar o contribuir a objectius ambientals. Aquesta tendència, que l'autora anomena «hiperinstrumentalització», ha acabat configurant un marc en què la cultura és valorada principalment pels seus resultats externs i no per la seva capacitat

específica de produir sentit, imaginació, crítica o experiència compartida.

L'informe identifica una distància significativa entre la manera com els responsables polítics entenen la cultura i la manera com la percep el mateix sector. Mentre que els governs acostumen a buscar resultats tangibles, mesurables i de curt termini, els agents culturals reivindiquen la cultura com un espai de pluralisme, reflexió crítica, transformació social i construcció democràtica. Aquesta diferència genera una tensió permanent que es tradueix en expectatives divergents sobre el paper de les institucions culturals.

Una de les aportacions més rellevants del document és la reflexió sobre la relació entre cultura i democràcia. Polivtseva argumenta que la cultura és presentada cada vegada més sovint com una eina per combatre la polarització i reforçar les democràcies europees. Tanmateix, adverteix que la cultura només podrà exercir aquesta funció si ella mateixa és democràtica, plural i oberta a la participació. La cultura no és simplement un instrument per salvar la democràcia; forma part de les condicions que la fan possible.

L'autora dedica una atenció especial a dues qüestions que marcaran el futur immediat del sector. La primera és la intel·ligència artificial. L'informe assenyala que les oportunitats associades a la IA conviuen amb preocupacions creixents sobre la propietat intel·lectual, la remuneració dels creadors, la substitució de treball humà i la mateixa definició de creativitat. El debat sobre la IA obliga a replantejar per què i com es valora la creació humana.

La segona és la sostenibilitat. Segons l'informe, les polítiques actuals tendeixen a limitar la relació entre cultura i canvi climàtic a la reducció d'impactes ambientals o a la protecció del patrimoni davant els riscos climàtics. El sector cultural, en canvi, reivindica una funció més profunda: contribuir a imaginar formes de vida, models econòmics i relacions socials compatibles amb la transició ecosocial.

També resulta especialment significativa l'anàlisi sobre l'autonomia cultural. L'informe documenta l'augment de les pressions polítiques sobre institucions culturals, els riscos per a la llibertat artística i l'expansió de formes de censura més subtils vinculades a la precarietat, l'autocensura i la polarització social. En aquest context, la defensa de l'autonomia cultural apareix com una condició indispensable per a la vitalitat democràtica europea.

La conclusió és clara. La cultura necessita una estructura política pròpia, una mena de «bastida» institucional que la reconegui com un camp legítim d'acció pública i no únicament com un recurs al servei d'altres objectius. Aquesta bastida hauria de garantir autonomia, confiança, participació social, sostenibilitat laboral i capacitat d'innovació. Sense aquestes condicions, la incorporació de la cultura a altres agendes polítiques corre el risc de reforçar la seva dependència en lloc de consolidar-la.

Referència

Polivtseva, E. (2024). *State of culture*. Culture Action Europe.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Tags: polítiques culturals

Tags: governança cultural

Tags: treball cultural i professionals

Tags: cultura i sostenibilitat

Tags: drets culturals

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2024/11/cultura-necessita%20>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/state-of-culture-report_final_version.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/9600>